

"Idi pa i ti čini tako" (II): Jedno srce i duša

„Drugi muškarci i žene dio su našeg vlastitog života i također postaju dio naše osobne odgovornosti, budući da smo svi dio istog Tijela. Oni su braća i sestre nad kojima smo pozvani bdjeti, s kojima se miriti, koje trebamo ljubiti.“

12.03.2024.

Kristovi su učenici od samog početka živjeli u odnosu duhovnog i materijalnog zajedništva. U Djelima apostolskim čitamo da su se posvetili

apostolskom nauku i zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama (Dj 2,42). Svi koji su vjerovali bili su zajedno i sve im je bilo zajedničko (Djela 2,44). I iz dana u dan, zajedno posjećujući hram i lomeći kruh u svojim domovima, blagovali su hranu radosna i velikodušna srca (Dj 2,46).

Taj je stav također potaknuo prve kršćane na poduzimanje djela solidarnosti s braćom i ljudima oko njih u potrebi. Djela apostolska nam pokazuju njihovu brigu za siročad i udovice, podjelu materijalnih dobara potrebitima, pa čak i čudesna ozdravljenja. Kao što je Isus veliki dio svoje službe posvetio liječenju paraliziranih, slijepih i gubavih, uskrisivanju mrtvih, hranjenju gladnih i oslobađanju opsjednutih, tako su i njegovi učenici, potaknuti ljubavlju Duha Svetoga, nastojali nasljedovati Kristovo milosrdno srce

i prepoznati ga u siromasima,
bolesnima i zatvorenicima.

Kako je Crkva sazrijevala i širila se, tako je na organiziraniji način uključivala brigu za materijalne i duhovne potrebe muškaraca i žena. Sveti Justin, oko 150. godine, opisuje nedjeljno okupljanje vjernika na misi. Skup počinje molitvama i čitanjem apostola ili proroka, nakon čega slijedi nagovor predsjedatelja liturgije i molitve. Potom se prinosi kruh i vino koji se nakon posvete dijele nazočnima. I konačno, događa se ono što bismo sada nazvali skupljanjem: „oni koji imaju mogućnosti i žele, svatko prema svom slobodnom opredjeljenju, daju ono što smatraju potrebnim. I ono što se sakupi predaje se predsjedniku, što on onda dijeli siročadi i udovicama, onima koji su u potrebi zbog bolesti ili drugih uzroka, onima u zatvoru i strancima koji prolaze.” [1] Kasnije je ova

inicijativa dobila svoj materijalni izraz u institucijama kao što su bolnice, sirotišta, škole za obitelji bez sredstava i sveučilišta.

Poziv na brigu

Papa Franjo i njegovi prethodnici inzistiraju na tome da ne ostanemo ravnodušni prema onima koji su najpotrebitiji i potiču nas na stvaranje društvenih struktura koje pomažu onima u nepovoljnom položaju da dostojanstveno razvijaju svoj život.[2] Ali zašto bih se brinuo o siromasima ili, ako sam i sam siromašan, o onima koji imaju više potreba od mene? Da bismo bili dosljedni kršćani, zar nije dovoljno da je svačiji osobni i privatni život čestit pred Bogom? Ali Benedikt XVI inzistira na tome da „bogoslужje koje je ugodno Bogu nikada nije samo privatni čin.”[3] Doista, „jedinstvo s Kristom je također jedinstvo sa svima onima kojima se on daruje. Ne mogu

posjedovati Krista samo za sebe; Njemu mogu pripadati samo u jedinstvu sa svima onima koji su postali ili će postati njegovi.”[4]

Knjiga Postanka nam pokazuje, na početku povijesti čovječanstva, Božju brigu za "drugog": „Kaine, gdje ti je brat Abel?" Kainov odgovor:“"Jesam li ja čuvar svoga brata?" odbacuje tu odgovornost i pokušava prikriti krivnju za izvršeno ubojstvo (usp. Post 4,9). Božje pitanje Kajinu, kaže papa Franjo, pokazuje da ne možemo „opravdati ravnodušnost kao jedini odgovor” i otvara vrata „stvaranju drugačije kulture koja nas vodi da prevladamo neprijateljstva i brinemo jedni za druge.” [5] Ovdje vidimo dvije velike kušnje s kojima se često suočavamo u odnosu na naše bližnje: hladnoću ravnodušnosti i povećavanje naših osobnih razlika.

Adam, Krist i cijelo čovječanstvo

Društvena, relacijska dimenzija osobe u posljednjim je desetljećima, osobito u nekim kulturama, okaljana individualizmom, konzumerizmom i slabljenjem ljudskih veza.

To nije bio slučaj u ranoj Crkvi. Židovski mentalitet koji su sačuvali prvi kršćani razlikovao se od našeg u jednom ključnom aspektu: za njih je Adam (a prije svega Krist, kao drugi Adam) bio ne samo pojedinačni čovjek, već i kolektivno biće koje je u svom tijelu sadržavalo cijelo čovječanstvo. U svom semitskom značenju, čovjek nema "tijelo", već "jest" tijelo.[6] Na hebrejskom izraz *basar* znači meso, ali i živo biće – animirano meso – i ljudsko biće, uključujući dušu. U Svetom se pismu koristi s različitim značenjima, a na grčki se prevodi i kao *sarx* (meso) i kao *sôma* (tijelo). Hebrejsko značenje uključuje jedinstvo između ljudskih bića po njihovoj zajedničkoj prirodi i međusobnom odnosu. Zato je Eva

„tijelo od njegova tijela” u odnosu na Adama. S druge strane, *sôma* se odnosi samo na pojedinca, i u tom smislu je naglašena razlika: više od „imamo isto tijelo (prirodu)”, to ima značenje „moje tijelo (i, prema tome, moj život) razlikuje se od vašeg.” Zapad je naslijedio drugo tumačenje.

Kada Sveto pismo govori o Adamu, misli i na cijeli ljudski rod sadržan, na neki način, u njegovom tijelu.

„Cijeli je ljudski rod u Adamu ‘kao jedno tijelo jednoga čovjeka’”, [7] uči Katekizam, pozivajući se na svetog Tomu Akvinskog. Stoga svako dobro djelo bilo kojeg od njegovih članova jača jedinstvo cijelog tijela, a svaka nevjera, nasuprot tome, razbija ga, uzrokujući podjelu čovječanstva.

Istočni grijeh, koji je osobno počinio Adam, postaje univerzalan, kao i spasenje koje je osvojio Krist. Pavao govori o "starom čovjeku" koji je u svakome od nas jer pripadamo ljudskom rodu, koji je pokopan s

Kristom u krštenju kada se ponovno rađamo za novi život u Njemu.[8]

U tim prvim stoljećima crkveni su oci promatrali čovječanstvo kao cjelinu, kao jedinstveno tijelo. Shvatili su da je Adamov grijeh upleo sve muškarce i žene. „Svi mi nosimo njegovo ime”, kaže sveti Irenej iz Lyona.[9] Svi dijelimo istu ljudsku prirodu koju su nam prenijeli naši praroditelji, lišenu nadnaravnih darova. „Svi smo napustili raj zajedno s Adamom, koji mu je okrenuo leđa“, piše sveti Efrem.[10] Krist dolazi da obnovi izgubljeno jedinstvo Adamovog tijela i ponovno ujedini ljudsku rasu. Krist nadilazi podjele postavljene u Babelu. U Kristu primamo Duha Svetoga, da se kršćani mogu razumjeti i dok govore različitim jezicima, u novoj Pedesetnici.[11]

Crkva, Kristovo tijelo

Upečatljive su Isusove riječi upućene Pavlu na putu za Damask: „Savle,

Savle, zašto me progoniš? Ja sam Isus kojega ti progoniš” (usp. Dj 9,4-5). Uskrsli Isus poistovjećuje svoje učenike sa sobom, a Pavao shvaća da između Isusa i Crkve postoji tako bliska zajednica da progon učenika znači progon samoga Isusa. Ovo poistovjećivanje Crkve s Tijelom Kristovim podrazumijeva da, ako se ja poistovjećujem s Kristom, a to čine i moji suvjernici, jedinstvo među nama je mnogo jača veza nego u bilo kojoj ljudskoj instituciji.

Kao dobrog Hebreja, za Pavla se pojam tijela odnosio na jedinstvo koje nadilazi individualnost čovjeka. U Kristu, „po prirodi tijela koje je On učinio svojim, cijela ljudska rasa je tamo na neki način sadržana.”[12] Postavši utjelovljenim, Krist nije samo preuzeo pojedinačno ljudsko tijelo, već je na neki način preuzeo sve nas u svom tijelu. Tako Krist svoje spasenje čini dostupnim cijelom čovječanstvu; svi su muškarci

i žene pozvani i sposobni činiti dio njegova Tijela, Crkve. Crkva je katolička ili sveopća ne zato što je raširena po cijeloj zemlji; već je bila katolička na dan Pedesetnice.[13] Crkva je katolička jer je njezina istina upućena cijelom čovječanstvu, koje čini jedno tijelo, Adamovo, grijehom rastrgano.

Odavde proizlazi neotuđiva društvena dimenzija Crkve, koja je organski jedna. To je tijelo, Tijelo Kristovo (usp. 1 Kor 12,27), a ne federacija lokalnih skupština. Zato ako strada jedan član Crkve, s njim trpe i ostali.[14] Tako ćemo razumjeti što znači biti kršćanin na istinski i puni način u onoj mjeri u kojoj ovu društvenu dimenziju Crkve učinimo svojom i živimo u skladu s njom. Ali kad to zanemarimo, prestajemo drugima pokazivati pravo lice Crkve.

Iskušenje odbijanja

Iako razumijemo tu stvarnost (da smo svi braća i sestre kao Adamovi potomci, po svojoj ljudskoj naravi, i kao dio Tijela Kristova, koje je Crkva, po krštenju), u svakodnevnom životu često ne prepoznamo ostale kao takve. Ponekad je prvi dojam koji ostavi netko ono što nas udaljava od njega; drugi puta, to je presuda koja proizlazi iz ponovljenog iskustva. Nastojanje da obranimo istinu može nas natjerati da prema nekome reagiramo oštro ili sarkastično ili nas mogu smetati slabosti i pogreške koje vidimo u životima drugih. Kod katolika, legitimne opcije mogu na kraju pretvoriti čestite, dobre, predane ljude u neprijatelje na suprotnim stranama, bilo zbog načina na koji sudjeluju u misi, ili izbora vezanih uz obrazovanje njihove djece ili autora koje vole čitati. Kršćanima čak može postati teško zaboraviti da je ono što nas spaja puno jače i dublje od onoga što bi moglo biti uzrokom podjela:

karakterne mane, načini reagiranja na moralno ili društveno zlo, razlike u mišljenjima o najboljem načinu evangelizacije, politička mišljenja itd.

C. S. Lewis to izražava na vrlo slikovit način u svojoj dobro poznatoj knjizi *Screwtape Letters*. Iskusni đavao tumači šegrtu kako se i vidljiva Crkva može pretvoriti u “napast” kojoj se mi kršćani zadržavaju lako damo zavesti. On daje neke primjere, pune duhovitosti i dobrog humora, kako je „pacijentu“, nedavnom obraćeniku, teško razumjeti blago „zajedništva u različitosti“ čak i tijekom liturgijskih obreda: „Vaš pacijent, zahvaljujući *Oče naš*, je budala. Pod uvjetom da netko od tih susjeda pjeva neusklađeno, ili ima čizme koje škripe, ili ima dvostruku bradu, ili čudnu odjeću, pacijent će vrlo lako povjerovati da je njihova religija na neki način smiješna.”[15]

U tom smislu, samo ljudsko bratstvo može nas mnogo naučiti o odnosima među kršćanima. To je univerzalno iskustvo za one koji imaju braću i sestre da, unatoč mogućim sukobima, prisutnost vanjskog problema (nasilništvo, bolest jednog od roditelja, smrt voljene osobe) obično ima kao trenutnu reakciju zaboravljanje manjih sukoba, koji ustupaju mjesto međusobnoj podršci, privrženosti i obrani. Ljudi na suprotnim krajevima spektra u pogledu svojih ideja također ponekad prepoznaju ljudskost druge osobe upravo iz razloga ove vrste: jer im je muž bolestan od raka, jer su izgubile posao, jer im se rodila kći preuranjeno. Ove situacije, u kojima se suočavamo s dubokom ljudskom patnjom, često su prilika da otvorimo oči i uvidimo da smo „zajednički odgovorni za brigu o svijetu, uspostavljanje odnosa utemeljenih na milosrđu, pravdi i poštovanju,

posebno prevladavanje bolesti
ravnodušnosti.”[16]

Osobna odgovornost za svačije spasenje

Promatrajući čovječanstvo kao
jedinstvo, kršćanstvo također
nasljeđuje od židovstva svoju
zajedničku koncepciju spasenja.[17]
Drugim riječima, vjera se ne svodi na
„pojedinačnu odluku koja se događa
u dubini srca vjernika. Vjera je po
samoj svojoj naravi otvorena 'mi'
Crkve; uvijek se odvija unutar
njezina zajedništva . . . oni koji
vjeruju nikada nisu sami.”[18] Drugi
muškarci i žene dio su našeg
vlastitog života i također postaju dio
naše osobne odgovornosti, budući da
svi činimo dio istog Tijela. Oni su
braća ili sestre nad kojima smo
pozvani bdjeti, s kojima se miriti,
ljubiti. Biti kršćanin nije svedeno na
individualnu savjest svakog vjernika.

Naša će osobnost biti to jača što je čvršća spoznaja pripadnosti Tijelu Kristovu. Ne možemo pasti na olaku ispriku da je Crkva, kao institucija, odgovorna za bdijenje nad našom braćom i sestrama u potrebi, preko svojih dobrotvornih ili obrazovnih organizacija, a da je moja odgovornost kao krštene osobe samo iznijeti svoj život i život onih koji su mi najbliži. „Ni prema kojoj duši – ni prema jednoj, ne možeš biti ravnodušan“ rekao je sveti Josemaría odlučno.[19]

Način na koji shvaćamo vjeru, i to u njezinoj društvenoj dimenziji, izravno utječe na naše djelovanje. Razmatranje vlastitog života odvojenog od drugih nije u skladu s društvenom dimenzijom Crkve, čovječanstva koje je Krist preuzeo u svoje tijelo.

To ima niz vrlo praktičnih posljedica: Osjećam li se odgovornim za druge,

da budu sretni, da se osjećaju dobrodošli i shvaćeni, praćeni na putu prema Kristu, Putu, Istini i Životu? Kada branim svoje mišljenje, činim li to uvijek ponašanjem i tonom koji prepoznaje drugu osobu u njenoj ljudskosti? Vidim li u drugima braću i sestre u zajedničkom nastojanju izgradnje Crkve?

Snažna obitelj

Nedostatak jedinstva u Crkvi, bilo zbog ravnodušnosti ili neslaganja, može nas podsjetiti na babilonsku kulu. Ovaj put problem se ne javlja nužno među susjedima, već možda na društvenim mrežama, objavama u medijima, napadima s anonimnih računa ili napisima koji ismijavaju drugačije načine razmišljanja itd. Nakon dva tisućljeća širenja i rasta Crkve, neki aspekti su ojačali (teologija, pastoral, evangelizacija), ali nalazimo i podjele, često unutar

iste zajednice. Među onima koji preferiraju ovaj ili onaj način slavljenja liturgijskih čina, ili onima koji glasuju za različite političke stranke ili onima koji brane različite načine provođenja evangelizacije, može se podignuti stijeg uz tvrdnju “to je prava katolička opcija”. Sveti Josemaría je upozorio: „Čini mi se da čujem svetog Pavla kako više kada govori ljudima u Korintu: je li Krist podijeljen? Je li Pavao slučajno za vas razapet ili ste u njegovo ime kršteni da možete reći: ja sam Pavlov, ja Apolonov, ja Kefin ili ja Kristov?”[20]

Rane na tijelu Kristovu nas bole, jer lome ono što je najintimnije za kršćanski identitet: pozvani smo biti udovi Tijela, živo kamenje u izgradnji Crkve, a poslanje evangelizacije oštećeno je podjelama među oni koji bi trebali radosno raditi zajedno. Stoga nas Crkva često podsjeća da smo pozvani biti „snage jedinstva u Tijelu Kristovu. S velikom

poniznošću i povjerenjem zamolimo Duha da svaki dan težimo rasti u svetosti koja će nas učiniti živim kamenjem u hramu koji On upravo sada podiže u svijetu. Moramo biti autentične snage jedinstva; oprostimo pretrpljene uvrede i kontrolirajmo sve osjećaje ljutnje i sukoba.”[21]

Brigom za druge jačamo Crkvu i cijelo čovječanstvo. Iznad svega pridonosimo izgradnji Crkve, omogućavajući njezino poslanje prenošenja Kristove poruke onima oko nas, kao što su to činili prvi kršćani: svi su bili ispunjeni Duhom Svetim i smjelo su govorili Božju riječ (Dj 4: 31), jer je društvo onih koji su povjerovali bilo jedno srce i duša (Dj 4,32).

[1] Sveti Justin, I. isprika, 67.

[2] Usp. Franjo, *Fratelli Tutti*, 116, 137, 168-169, 179, 183, 186.

[3] Benedikt XVI, *Sacramentum caritatis*, 83.

[4] Benedikt XVI, *Deus caritas est*, 14.

[5] Franjo, *Fratelli Tutti*, 57.

[6] Usp. Rimljanima 12,4-5; 1 Kor 10,17; 1 Kor 12,13.

[7] Katekizam Katoličke Crkve, br. 404; usp. Sveti Toma Akvinski, *Quaestiones disputatae de malo*, 4.1.

[8] Usp. Franje, audijencija, 9. svibnja 2018.; Efežanima 4,20-24.

[9] Sveti Irenej, Protiv heretika, III, 23, 2.

[10] Sveti Efrem Sirijac, pjesma 49.

[11] Usp. Ivan Pavao II., Opća audijencija, 29. srpnja 1998.

[12] Usp. Hilarije iz Poitiersa, u Mt IV, 12.

[13] Usp. Henri de Lubac,
Katolicizam, 37-38.

[14] Usp. Lumen Gentium, 7.

[15] C. S. Lewis, Screwtape Letters,
pogl. 2.

[16] Fernando Ocariz, “Enlarging the
Heart,” u Be to Care, 29. rujna 2022.

[17] Usp. Henri de Lubac,
Katolicizam, 46.

[18] Franjo, *Lumen Fidei*, 39.

[19] Sveti Josemaria, *Kovačnica*, 951.

[20] Sveti Josemaría, Pismo br. 4, 19
(1 Kor 1,13).

[21] Benedikt XVI, Homilija, 19.
svibnja 2008.

Goretti Garay

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/idi-pa-i-ti-cini-tako-ii-
jedno-srce-i-dusa/](https://opusdei.org/hr-hr/article/idi-pa-i-ti-cini-tako-ii-jedno-srce-i-dusa/) (1.04.2025.)